אגרות הראי"ה - כרך ג' - אגרת תשנא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ו' חנוכה תרע"ו - סנט גאלן
נמען: הרב מאיר צבי יונג, לונדון

תודה על ברכתו. הרב קוק מבקש לברר בעניין מחאת הרב שוורץ: האם יש חשש הסגת גבול, והאם יש מחלוקת. עוד: הגיע מברק על מצב 'ישערי תורה' ביפו, והרב קוק מבקש לעזור, וגם מהרב שיינפלד ומ'אגודת מגיני ארץ'.

עיקרי הדברים

- בירור על הרב שוורץ.
- 'ישערי תורה' בסכנה.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

בעה"י[1], ו' חנוכה עתר"ו[2], ס"ג. [כ"ט כסלו תרע"ו (1915), בסנקט גאלן שבשווייץ, שבה שהה הרב קוק מפרוץ מלחמת העולם הראשונה]

הנה ברך לקחתי [במדבר כג, כ] ואשיב באהבה רבה שלו'[3] שלו' בכפילא להדרת כבוד הרב המאוה"ג[4], הנודע למשגב לתורה ולתעודה, מוהר"מ[5] צבי ד"ר[6] יונג [הרב ד"ר מאיר צבי יונג, רבה של "הפדרציה של בתי הכנסת" בלונדון] שליט"א[7], שלו' רב להדרת כת"ר[8] ולכל הנלוים אליו ולקהילות הקודש ליראי ד' וחושבי שמו המסתופפים על דגלו דגל הקודש. אחדשה"ט[9] באה"ר[10].

על ברכתו הכפולה בדילוג-רב אהבה ובכתיבה נעימה אשר הגיעתני הנני משיב לרו"מ[11] כתר"ה[12] תודה כפולה ממעמקי לבבי. יתן השי"ת[13] ויהי'[14] הזמן אשר רצון השי"ת יהי'[15]

---

1 בעה"י - בעזרת השם יתברך
2 עתר"ו - השנה תרע"ו (1915/1916) - בצירוף אותיות
3 שלו' - שלום
4 המאוה"ג - המאור הגדול
5 מוהר"מ - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות מ (כגון משה / מאיר / מרדכי / מנחם / מיכל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
6 ד"ר - דוקטור
7 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8 כת"ר - כבוד תורתו
9 אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
10 באה"ר - באהבה רבה
11 לרו"מ - לרום מעלתו
12 כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
13 השי"ת - השם יתברך
14 ויהי' - ויהיה
15 יהי' - יהיה

לשבתי בעדת קודש מחז"ה[16], [קהילת "מחזיקי הדת" בלונדון] [קהילת "מחזיקי הדת" בלונדון, שהזמינה את הרב קוק לכהן כרבה בשנות המלחמה; הרב קוק הגיע ללונדון באייר תרע"ו] עד אשר יפליא ד' חסדו ויפתחו שערים ויעלנו אל ארץ חמדתנו, מקום משוש לבבנו, אשר בה כל מעיני, להצלחה ולברכה לרוממות קרן התורה, היראה והדעת את ד' בשכל טוב ואמונת אומן, לחזק ידים ולטהורי לבב אומץ להוסיף, למצות ד' ולמעשים טובים, למרבה השלו'[17] וכל טוב לישראל ולכל המיחלים לחסדי אדון כל המעשים ב"ה[18].

על ידידותנו הכמוסה, שהיא מתחילה בעזה"י[19] להגלות מתוך מסתורי, ע"י[20] עלילות המסיבות ממכין מצעדי גבר [על פי תהלים לז, כג ומשלי כ, כד] ב"ה, אשען לבקש מכבוד הדרתו להודיעני פשר דבר של החדה הנעלמה אצלי מענין טלגרמה ומכתב שקבלתי מחתום אחד בתאר "מרדכי צבי שווארץ, רב למחזיקי הדת ולקה"י[21] באי"ו[22] בלונדון [הרב מרדכי צבי שוורץ, רב בלונדון, שטען שהוא רבה הרשמי של "מחזיקי הדת"; לימים נעשה מידידי הרב קוק ומזכיר "דגל ירושלים" בלונדון; ראו כרך ג', אגרת תשצג] יצי"ו", ותכנם הוא מחאה נגד התקבלותי, מפני שלדבריו הוא הרב הרשמי של הקהילה הנ"ל[23] זה שלש שנים.

ואם כי אחרי ההערה שכתבתי להנכבד מר דייכובסקי, [ר' בנימין אריה לייב דייכובסקי, פרנס קהילת "מחזיקי הדת" בלונדון] שכל קבלתי את המשרה הארעית היא דוקא אם אין בה שמץ מחלוקת וק"ו[24] חשש הס"ג [הסגת גבול – כניסה למשרה של רב אחר] ח"ו[25], וביחוד ברכותיו דמר שיחי'[26] וברכת כבוד ידידנו הרה"ג[27] ד"ר שיינפלד [הרב ד"ר אביגדור שנפלד, רב קהילת "עדת ישראל" בלונדון] נ"י[28], אין לי מקום לחוש על אמתת התיאור הנ"ל. אבל מ"מ[29] הדבר אצלי חדה סתומה, ואבקש בזה מטוב כת"ר להודיעני ברור שתי נקודות עקריות: א', האין בזה ח"ו שום חשש הסגת גבול, לפי ידיעתו הברורה בפנימיות הענין, ב' אם אין כאן מקום לפרודי דעות ולחששת מחלוקת ח"ו. והנה לה' דייכובסקי ולחברי הועד ולעדה בכללה כתבתי, שרצוני הוא שיפייסו את החתום הנ"ל, והמובן הוא אפילו אם אין לערעורו יסוד מן הדין.

אמנם דברים כאלה צריכים פלס ומשקל קודש פנימי בידיעת טיב המצב. יודיעני נא כתר"ה בטובו את כל הנדרש לדעת בזה, ותודתי העמוקה נתונה לו למפרע והשי"ת[30] ישלם לו ע"פ[31] פעלו בכט"ס[32].

---

16 מחז"ה - מחזיקי הדת
17 השלו' - השלום
18 ב"ה - ברוך השם
19 בעזה"י - בעזרת השם יתברך
20 ע"י - על ידי
21 ולקה"י - ולקהילת י... - שם מקום
22 באי"ו - באות ו' / באופן - לפי ההקשר
23 הנ"ל - הנזכר לעיל
24 וק"ו - וקל וחומר
25 ח"ו - חס ושלום
26 שיחי' - שיחיו
27 הרה"ג - הרב הגאון
28 נ"י - נרו יאיר
29 מ"מ - מכל מקום
30 והשי"ת - והשם יתברך
31 ע"פ - על פי
32 בכט"ס - בכל טוב סלה

מדי דברי לא אוכל להמנע מהודיע צערי ע"ד[33] המצב הנורא של מקום חמדת לבבנו בכלל. זה איזה שבועות הגיעני תלגרם מבהיל ממצב ביה"ח[34] הכללי של עה"ק[35] ירושת"ו[36], ויצאתי פה בקול קורא לעזרה, וב"ה[37] שאיזה עזר מעט יצא מזה, אף שאין הקומץ משביע ["אין הקומץ משביע את הארי" (ברכות ג)] כו'[38], וכעת הפתיע עוד תלגרם ממצב בית הת"ת[39] בית התבשיל ובית המלאכה אשר בעדת הקודש שלי שמה, [מוסדות "שערי תורה" ביפו, שבראשם עמד הרב קוק: תלמוד התורה, בית התבשיל לעניים ובית המלאכה] ועוד ידי עסוקות במפעל הראשון. יוכל כתר"ה לשער כמה קשה הדבר לפעול בתכיפות, אבל מעבר מזה איום ונורא הוא המצב, ד' ירחם. הנני מעורר בזה את לב כת"ר הנדיב, אולי יוכל בחוג פעולתו הרחבה לעשות להצלת חיי למודי ד' האמונים על התורה והיראה בחבל נחלתנו סלה. אקוה שלא ימנע טובו, והנני בזה חותם בברכה ותודה למר כתר"ה ולמעלת כבוד ידידנו הרב הגו[40] המפואר להלל מוהר"א[41] ד"ר שיינפלד שי'[42], שהואיל לכבדני גם הוא בברכתו הטלגרפית. יחננו השי"ת לראות רב נחת, אושר וברכה, בעבודת הקודש איש על דגלו, ובכל ענין אשר הכינוס לצדיקים יצא לפעלו. יהי נועם ד' עלינו לכונן את מעשי ידינו למען שמו הגדול ב"ה, כנה"ר[43] ונפש דוש"ת[44] מצפה לתשועת ד', מוקירו ומכבדו ביקרת ערכו הנעלה,

הק' אברהם יצחק ה"ק

ב"ה. מפני שאיני יודע את האדריסה המיוחדה של ידידנו הרב הגו' מוהר"א שיינפלד נ"י איחד הדבור גם אל כבוד הדרתו בזה להעיר את רוחו הטהור לקום ג"כ[45] לעזרת ד' בגבורים להצלת המוסד הקדוש דתשב"ר[46] במכון הקודש הנ"ל, ויקח נא אמרים עם מעלת האדון המרומם מר מיכאל לוי שי', גזבר ראשי דאגודת מגיני ארץ, ["מגיני ארץ" – אגודה בלונדון לתמיכה במוסדות התורה בארץ ישראל] ולטכס עצה איך להחיש עזר בצרתה להם, ד' ירחמם. אקוה שאמרי יהיו לרצון וישאו פרי תנובה לאמץ קול יעקב [על פי בראשית כז, כב] בנחלת ד' גאון יעקב [תהלים מז, ה] ויתברכו בכ"ט[47] מציון ומקודש.

ידי"ע הנ"ל

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

33 ע"ד - על דבר
34 ביה"ח - בית החולים
35 עה"ק - עיר הקודש
36 ירושת"ו - ירושלים תבנה ותכונן
37 וב"ה - וברוך השם
38 כו' - וכולי (וכן הלאה)
39 הת"ת - התלמוד תורה
40 הגו' - הגאון
41 מוהר"א - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות א (כגון אברהם / אליהו / אהרן / אליעזר) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
42 שי' - שיחיה
43 כנה"ר - כנפשו הרמה
44 דוש"ת - דורש שלומו ותורתו
45 ג"כ - גם כן
46 דתשב"ר - דתינוקות של בית רבן
47 בכ"ט - בכל טוב